

การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมในงานพัฒนาแหล่งน้ำ

- **ขอบเขตการศึกษาและหลักเกณฑ์ในการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อม**

การจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมเป็นการศึกษาผลกระทบของกิจกรรมที่จะเกิดขึ้นอันอาจส่งผลกระทบต่อสภาพสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรบริเวณพื้นที่โครงการ และรอบโครงการ ทั้งในลักษณะของผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อสิ่งมีชีวิต ไม่มีชีวิตในธรรมชาติและรอบตัวมนุษย์ ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ดังนั้นการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมจึงต้องศึกษาข้อมูลหลายด้าน เช่น พืช สัตว์ ดิน น้ำ อากาศ สุขภาพอนามัยของมนุษย์ และอื่นๆ การศึกษาจะต้องมีประเด็นและระดับความละเอียดของการศึกษาแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับลักษณะ และที่ตั้งของโครงการเป็นสำคัญ การจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม นับเป็นงานทางเทคนิค ซึ่งอยู่บนพื้นฐานของการคาดการณ์ถึงความเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้น ตามหลักวิชาการ กล่าวคือจะต้องชี้ให้เห็นถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรต่างๆ อย่างชัดเจนและต้องเสนอมาตรการ ป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อม รวมทั้งมาตรการติดตามตรวจสอบผลกระทบสิ่งแวดล้อมไว้อย่างเหมาะสมหลักเกณฑ์ในการพิจารณาโดยทั่วไปแล้วจะทำการพิจารณาผลกระทบที่จะเกิดกับสภาพแวดล้อม 4 ด้าน คือ

- (1) ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ (Physical Resources)
- (2) ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมทางชีวภาพ (Biological Resources)
- (3) คุณค่าการใช้ประโยชน์ของมนุษย์ (Human Use Value)
- (4) คุณค่าต่อคุณภาพชีวิต (Quality of Life Value)

- **โครงการของกรมชลประทานที่จะต้องทำการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม**

ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 เมื่อวันที่ 29 มีนาคม 2535 โดยประกาศกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ได้กำหนดประเภทและขนาดของโครงการพัฒนา ของกรมชลประทานที่จะต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม เมื่อวันที่ 24 สิงหาคม 2535 นอกจากนี้ได้มีมติคณะรัฐมนตรีเรื่องการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากร และที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวน แห่งชาติ เมื่อวันที่ 10 และ 17 มีนาคม 2535 ได้กำหนดรายละเอียดของระดับการศึกษาโครงการเขื่อน หรืออ่างเก็บน้ำกับระดับค่าลงทุนของโครงการเป็นการเพิ่มเติมจากรายละเอียดที่กำหนดไว้ใน พ.ร.บ. 2535 เดิม รวมทั้งมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับป่าอนุรักษ์เพิ่มเติมเรื่องการขออนุมัติในหลักการเกี่ยวกับการขออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์หรืออาศัยภายในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เมื่อวันที่ 13 กันยายน 2537 และ มติคณะกรรมกรสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม 2536 สรุปได้ดังนี้

ประเภทที่ 1 โครงการที่ต้องเสนอรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment; EIA) มีดังนี้

1. โครงการเขื่อนหรืออ่างเก็บน้ำ ที่มีปริมาตรเก็บกักน้ำตั้งแต่ 100 ล้าน ลบ.ม. ขึ้นไป หรือมีพื้นที่เก็บกักน้ำตั้งแต่ 15 ตร.กม. ขึ้นไป (กำหนดตามประกาศกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม เมื่อวันที่ 24 สิงหาคม 2535)
2. โครงการชลประทาน ที่มีพื้นที่การชลประทานตั้งแต่ 80,000 ไร่ ขึ้นไป (กำหนดตามประกาศกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม เมื่อวันที่ 24 สิงหาคม 2535)
3. โครงการทุกประเภทที่อยู่ในพื้นที่ที่คณะกรรมการได้มีมติเห็นชอบกำหนดให้เป็นพื้นที่ลุ่มน้ำชั้น 1B (กำหนดตามมติคณะกรรมการ เรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการในการกำหนดชั้นคุณภาพลุ่มน้ำและข้อเสนอแนะ มาตรการใช้ที่ดินในเขตลุ่มน้ำ)
4. โครงการในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์เพิ่มเติม ซึ่งเป็นโครงการที่มีระยะเวลาการก่อสร้างเกินกว่า 1 ปี และมีค่าก่อสร้างเกินกว่า 200 ล้านบาท (กำหนดตามมติคณะกรรมการเรื่องการจัดระเบียบการใช้ประโยชน์ทรัพยากร และที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ เมื่อวันที่ 10 และ 17 มีนาคม 2535)
5. โครงการไฟฟ้าพลังน้ำขนาดเล็กประเภทเขื่อนเก็บกักน้ำ มีอ่างเก็บน้ำ และประเภทฝายน้ำล้น ไม่มีอ่างเก็บน้ำ ที่มีวงเงินค่าก่อสร้างเกินกว่า 200 ล้านบาท (ไม่รวมค่าก่อสร้างโรงไฟฟ้า)
6. โครงการในเขตพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับชาติ 48 แห่ง และระดับนานาชาติ 61 แห่ง (กำหนดตามมติคณะกรรมการเรื่องทะเบียนรายนามพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติ ระดับชาติ และมาตรการอนุรักษ์ เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2543)
7. โครงการพัฒนาแหล่งน้ำที่อยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1A (กำหนดตามมติคณะกรรมการเรื่องกรณีจำเป็นที่ ต้องขอผ่อนผันการใช้พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1A ต่อคณะกรรมการ เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2546)

ประเภทที่ 2 โครงการที่ต้องเสนอรายงานศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมเบื้องต้น (Initial Environmental Examination; IEE) มีดังนี้

1. โครงการเขื่อนเก็บกักน้ำ หรืออ่างเก็บน้ำ หรือการชลประทาน ที่มีวงเงินค่าก่อสร้างเกินกว่า 50 ล้านบาท แต่ไม่เกิน 200 ล้านบาท หรือมีระยะเวลาการก่อสร้างเกินกว่า 1 ปี
2. โครงการก่อสร้างท่อลำเลียงต่างๆ ที่ผ่านป่าอนุรักษ์เกินกว่า 5 กิโลเมตร
3. โครงการไฟฟ้าพลังน้ำขนาดเล็กประเภทเขื่อนเก็บกักน้ำมีอ่างเก็บน้ำ และประเภทฝายน้ำล้น ไม่มีอ่างเก็บน้ำ ที่มีวงเงินค่าก่อสร้างเกินกว่า 50 ล้านบาท แต่ไม่เกิน 200 ล้านบาท (ไม่รวมค่าก่อสร้างโรงไฟฟ้า)
4. โครงการฝายน้ำล้นเพื่อการเกษตร (ในพื้นที่ป่าอนุรักษ์เพิ่มเติม)

ประเภทที่ 3 โครงการที่ต้องจัดทำรายการข้อมูลทางด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Checklist; EC) มีดังนี้

1. โครงการเขื่อนเก็บกักน้ำ หรืออ่างเก็บน้ำ หรือการชลประทาน ที่มีวงเงินค่าก่อสร้างไม่เกินกว่า 50 ล้านบาท หรือมีระยะเวลาการก่อสร้างไม่เกิน 1 ปี
2. โครงการก่อสร้างท่อลำเลียงต่างๆ ที่ผ่านป่าอนุรักษ์ไม่เกินกว่า 5 กิโลเมตร
3. โครงการไฟฟ้าขนาดเล็กประเภทเขื่อนเก็บกักน้ำมีอ่างเก็บน้ำ และประเภทฝายน้ำล้นไม่มีอ่างเก็บน้ำ ที่มีวงเงินค่าก่อสร้างไม่เกิน 50 ล้านบาท (ไม่รวมค่าก่อสร้างโรงไฟฟ้า)
4. งานศึกษาสำรวจโครงการสายส่งไฟฟ้าแรงสูง โครงการงานไฟฟ้าพลังน้ำ โครงการแหล่งน้ำทุกขนาด โครงการโรงไฟฟ้าพลังความร้อน และโครงการเหมืองแร่ลิเทียม

● ระยะเวลาในการดำเนินการศึกษาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

1. รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (EIA) ระยะเวลาการศึกษาประมาณ 15 เดือน
2. รายงานการศึกษาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเบื้องต้น (IEE) ระยะเวลาการศึกษาประมาณ 8 เดือน
3. รายการข้อมูลทางด้านสิ่งแวดล้อม (EC) ระยะเวลาการศึกษาประมาณ 4 เดือน